

ŠKOFIJSKI LIST

80.

Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu pri Ljubljani.

O razvoju zavoda poročam vsako leto preč. gg. dekanom na velikonočni konferenci in potem vsem ostalim čč. gg. duhovnikom v »Škofijskem Listu«.

Letos sem omenil, da se mora dozidati še levo krilo, ker na jesen leta 1910. ga bomo nujno potrebovali. Proračun se glasi na 360.000 K.

To krilo zavoda bo meseca oktobra že pod streho; pozimi se zidovje osuši, potem pa se do septembra leta 1910. vse dovrši.

V minulem šolskem letu je bilo v zavodu 190 dijakov. Za vse potrebe se je potrošilo 87.000 K. Iz prispevkov dijakov samih, potem iz prispevkov naših vernikov in iz darov vseh duhovnikov smo minula štiri leta vse stroške pokrili in je še preostalo okoli 120.000 K za letošnjo zidavo.

Za šolsko leto 1909/10. je sprejetih 214 dijakov. Žal, da smo le premnogo prosivcev morali odbiti; zmanjkalo je prostora, posebno onega za spalnice, pa moramo hiteti, da se čimprej vse dozida.

Iz tega poročila vidite, da je letos in prihodnje leto za zavod važno, zame pa posebno težko. Ta okolnost me sili, da pošiljam vernikom kratek listič, katerega jim izvoite prečitati in iz katerega bote tudi sami spoznali, kaj me tišči in kaj želim.

Vernikom.

V škofijskem zavodu sv. Stanislava, katerega zidam z Vašo pomočjo, se Vaši otroci že štiri leta poučujejo in vzgajajo.

Zadnje šolsko leto je bilo v zavodu 190 dijakov iz vseh krajev naše škofije. Poučevalo jih je v štirih razredih devet profesorjev, vzgojevalo pa še šest prefektov.

Državni nadzornik je pouk jako pohvalil; visoko c. kr. ministrstvo je pa na predlog c. kr. deželnega šolskega sveta dalo zavodu pravico javnosti, da ima pouk v zavodu ravno tako veljavo, kakor jo ima na državnih gimnazijah.

Tudi vzgojitelji so dosegli krasnih uspehov. Dijaki se marljivo uče, radi molijo in prejemajo prav

pogosto svete zakramente, čednostno se obnašajo, pa včasih tudi vesele poskočijo. Skoraj vsi so bili jako radi v zavodu.

Gospodinjstvo oskrbujejo usmiljenke zagrebške hiše, med katerimi je mnogo Slovenk iz Kranjske in Štajerske. Za dela po sobah, po hiši, v hlevu in na vrtu je še deset dekel in sedem postrežnikov. Usmiljenke so spretne gospodinjice in nam marsikaj privarčujejo.

Iz vsega tega pač lahko izračunate sami, da morajo stroški za vse potrebe prav veliki biti, posebno pri sedanji draginji živil. V minulem šolskem letu se je potrošilo 87.000 K; pride torej na vsakega diaka po 458 K. Ker celotna plača iznosi le 400 K, bi bilo primanjkljaja nad 11.000 K, ko bi tudi vsi po 400 K plačevali. Ker pa mnogi plačujejo le po 300, 200 K in je veliko dijakov sprejeto brezplačno, zato je primanjkljaj še večji.

To sem Vam povedal, da se ne bote pritoževali, ako se sedaj še ne more več dijakov sprejeti brezplačno, ali za močno znižane cene. Vključ temu pa smo dosedaj dobro izhajali in še za dozidavo zavoda prihranili okoli 120.000 K ter za pokojnino profesorjev naložili 28.000 K.

Odkod ti dohodki? Gospodje duhovniki so mnogo darovali in tudi Vi prispevate vsako leto pri raznih darovanjih, ki jih gospodje napovedujejo za zavod. Bog naj Vam obilno poplača to nesebično Vašo darežljivost, ki je v korist vsej obsežni škofiji.

Iz zavoda bodo namreč izšli goreči duhovniki in tudi drugi pošteni, učeni, strogo verni katoliški možje, vdani cerkvi in Bogu, in bodo vsak v svojem poklicu delovali za blagor naše škofije.

Za tekoče šolsko leto je sprejetih 214 dijakov. Mnogi so še prosili in bi bili sposobni, pa se sprejeti niso mogli, ker nam je zmanjkalo prostora posebno za spalnice. Saj lahko sami preračunate, koliko prostora se potrebuje za stanovanje, za šolske sobe, za postelje, za kuhinjo, obednice in druge potrebe.

Zato sem prisiljen, da dozidam še zadnji del zavoda in se bo potem moglo v zavod sprejeti 400 dijakov. Moj graditelj je preračunal, da se bo potrebovalo za ta del še 360.000 K. Kaj ne, velika je ta vsota! Odkod jo dobim?

K Vam pribežim, k Vam, verniki naše ljubljanske škofije. Deset let že pomagate; zavod lepo napreduje in obeta obilega sadu v Vašo korist. Zavod je in bo prava trdnjava za obrambo kraljestva božjega na zemlji, za obrambo naših najdragocenejših svetinj. Zavod je in ostane najboljši dokaz, da vera ne nasprotuje znanosti in ne znanost veri, saj v njem poučujejo verni duhovniki, ki so dovršili nauke na istih visokih šolah, kakor naši svobodomislenci bogotajci, in negujejo svetno znanost z svetim žarom izredne navdušenosti.

Pa kaj prosim od Vas! Prosim, da letos in pa prihodnje leto še pri navadnih darovanjih za zavod nekoliko več darujete. Možje in mladeniči, pritr-gajte si vsacega meseca po eno nedeljo navaden strošek v gostilni; žene in dekleta, premagajte se in ne kupite kake manj potrebne rute, kacega manj potrebnega krila. Prosim tudi razne denarne zavode,

naj bi se me spominjali letos in prihodnje leto. One pa, ki imate več, prosim za kak večji milodar ali za kako volilo v oporoki. Morda bi se tudi v društvi-h moglo agitirati, da bi se za zavod kaj več darovalo.

[Prepričan sem, da mi bote nujno prošnjo uslišali, saj se gre za zavod, ki je nas vseh ponos, za zavod, ki bo pravih koristi donášal še poznim zanamcem, za zavod, ki je posvečen: »Kristusu, Zve-ličarju sveta« in Njegovemu kraljestvu na zemlji.

Ko sem Vas začel prositi za vsakoletne milo-dare, sem rekel, da jih bom prosil le do konca leta 1913., ker v onem letu bo že popolna gimnazija z vsemi osmimi razredi. V kolikor morem sedaj po-ložaj pregledati in soditi po ostalih dohodkih, se bo zavod po tem mogel vzdržavati sam brez posebnih prispevkov.

Kakor dosedaj zaupam tudi v prihodnje v po-moč božjo po priprošnji prečiste Device in Matere božje Marije; Vam pa vsem prosim iz nebes prav obilega božjega blagoslova.

Goričane na praznik sladkega Imena Mari-inega, dne 12. septembra 1909.

✠ Anton Bonaventura i. r.,
knezoškof.

81.

Proti alkoholu.

Prav gorko priporočam vsem p. n. gospodom duhovnikom sledeče mi predložene pozive in spise za pospeševanje abstinenčnega gibanja.

Podajam najpoprej I. poziv na delo, potem II. podatke o cerkveni družbi treznosti, III. poročilo o občnem zboru protialkoholne zveze duhovnikov, in IV. poročilo g. kaplana Fr. Zorka, tedaj kaplana v Smledniku »o boju zoper pijančevanje«.

I. Slovenski duhovniki.¹

Sobratje v Gospodu!

Vabimo, prosimo in pozivljemo Vas: Vstopite v krog sobojevnikov zoper alkoholizem, — tega zakletega sovražnika duhovnikovega delovanja in duhovnika samega!

Pomislite to: Na Kranjskem — glej poročilo o porotnih obravnavah! — je bilo v teku preteklega pol (!) leta deset (!) umorov v pijanosti: Žena zažgala svojega moža, prijatelj ubil prijatelja itd. . . .

¹ Ta poziv se bo razposlal vsem slovenskim duhovnikom tudi izven ljubljanske škofije.

Vprašamo: katera druga strast rodi take grozote?! Kako more duhovnik biti brezbrizen nasproti temu divjanju alkoholizma med krščanskim ljudstvom?.. Vlada je dolžna kaj storiti temu nasproti, in mi pri-tiskamo nanjo, da bi storila, pa — **duhovnikj smo dolžni še bolj!** Oni iz naravnih, mi pa iz nadnaravnih ozirov.

Neki cerkveni dostojanstvenik je rekel nedavno: Ko bi mogli pijančevanje zatreti, bi odpravili **tri četrtine** vseh grehov. — Vprašamo: Kateri duhovnik ne bi hotel odpraviti tri četrtine grehov? In če ne more vseh treh četrtin, zakaj bi jih ne skušal vsaj eno ali dve četrtini? — Kateri duhovnik more biti mirnodušen, videč, kako mu pijančevanje pastirovanje otežuje, delo uničuje, ljudstvo skvarja, mladeniče podivjava, družine razdira, dneve Gospodove skruni?... Iz pijače in gostilne prihajajo in okoli nje sesu-žejo vse nerodnosti. Gostilna je antipod cerkve, tempelj satanov, kjer se podira, kar duhovnik v cerkvi s trdom zida. Kdor kolikaj opazuje življenje, mora videti: Vse večje pregrehe,

vsa sprijenost ljudstva je iz alkohola.

Neki skrben župnik v vinskem kraju je rekel: Vesel sem bil, videč, da sem v fari vendar nekaj dosegel. Odkar pa je zopet tolko vina, je ves moj trud zopet uničen, fara za 50 odstotkov slabša, moštvo vse podivjano, nedelje polne razgrajanja.

Neki drugi duhovnik je opomnil: Ko bi mogli alkoholizem premagati, **bi bilo konec tudi vsemu liberalizmu in socijalni demokraciji**. Kajti kaj je pravzaprav ves liberalizem in kaj žene ljudi v socijalno demokracijo? Nič drugega kakor moralna korupcija: pijača in posledica pijače, nečistost. To liberalci dobro vedo. Zato je »Narod« naravnost povedal, da mu protialkoholno gibanje ni všeč, ker bodo pri tem največjo škodo trpeli liberalni krčmarji in liberalizem sam. Če »Narod« takó pravi, potem vemo, kaj imamo **mi** storiti. — To velja pa še posebno za obmejne slovenske pokrajine: Štajarsko in Koroško, kjer se ljudstvo po gostilnah tudi raznaroduje, in za Primorsko, kjer z vesellicami, s pijačo in plesom mladino strašno kvarijo in na svojo stran speljujejo.

Kakor moralna korupcija, tako ima tudi vse nasprotovanje cerkvi in duhovniku svoj vir in temelj, svoj začetek in konec v pijači.

Povejte, bratje:

Katera stvar na svetu je, ki bi krščansko življenje takó izpodjedala, grehov toliko zakrivila, duhovniku tako nasprotovala, njegovo delo tako uničevala?! — In ako se borimo zoper vse nasprotnike, pa naj bi bili popustljivi ravno nasproti **najhušemu**? — Ali pa je morda res vsak poskus, vsak trud in boj brezuspešen?! . . .

Duhovščina slovenska, sobratje v Gospodu, ki ljubite svoje ljudstvo in mu želite dobro, vi delate mnogo za kraljestvo božje, — dvignimo se vendar enkrat **kot en mož na skupen odločen odpor zoper to nesrečno strast!** Česar eden sam ne doseže, ako se vzamemo skupaj, vsi bomo gotovo, če ne ravno vsega, pa vendar veliko dosegli. Če ne naenkrat, v nekaj letih bomo dosegli ogromno. Če smo vsi duhovniki edini in odločni, tedaj mora pekel trepetati, ker velik plen mu bomo ugrabili . . .

Vabimo torej: 1. Pristopite k **protialkoholni zvezi duhovnikov** (2 stopinji). Ker se toliko z nezmernostjo greši, je prav, če se služabnik božji nekaj malega žrtvuje.

2. Vpeljujte in vpeljite v treznost tudi svoje **ljudstvo!** po župnijah vpeljite druž-

bo treznosti, po društvih in Marijinih družbah pospešujte in podpirajte abstinenčne odseke! Vpišite **vse šolarje** v treznost ali zdržnost — in čez 20 let bo drugače!

Na društvo »Abstinent« v Ljubljani pa pošiljajte **pritožbe** o prestopkih, kakršnih je po vseh farah dovolj. Zakaj le če pred vlado pridemo z obilnim materijalom gotovih faktov, jo moremo prisiliti, da se bo kaj zgenila. Naša zahteva mora biti: nobene nove gostilne, ker je že zdaj dežela z njimi prenasičena; pač pa stare zaprati ob vsakršnem prestopku! Vse pritožbe bodo šle na vlado, zato naj bodo v primerni obliki sestavljene.

Čas je, da se zgodi! Tempus faciendi, Domine, dissipaverunt legem tuam . . .

II. Družba treznosti.

Knezoškofijstvo je z odlokom dne 14. sept. 1909, št. 4160, odobrilo, da se družba treznosti, ki je doslej imela tri stopnje, spremeni v toliko, da ima odslej le dve in se sedaj glavno pravilo družbe glasi takó:

Družba ima dve stopnji. Zato so tudi udje razdeljeni v dve skupini:

I. Oni, ki ne pijejo nikakih opojnih pijač;

II. Oni, ki ne pijejo nikakega žganja, druge pijače uživajo zmerno, toda redno vsak dan (najmanj en dan v tednu) ne.

Družba se je doslej vpeljala v sledečih župnijah:

Trstenik, Predoslje, Šenčur, Smednik, Trbovlje, Zapoge, Šenturška gora, Komenda, Kamnik, Homec, Domžale, Moravče, Šmartno pod Šmarno goro, Preska, Škofja Loka, Selce, Polhov gradec, Dobrova, Borovnica, Kamna gorica, Gorje, Št. Rupert, Mirna peč, Šmarjeta, Studeno, Stranje.

Organizacije, ki niso na strogo cerkvenih tleh, kakor abstinenčni krožki in odseki, tukaj miso naštetje.

Ako je morda še v kaki župniji cerkvena družba, ki tukaj ni navedena, se prosi, naj se ista priglasí škofijstvu, da bo imenik in razpregled popoln. Istotako naj se prijavi vsaka nova družba.

V prodajalni Katoliškega tiskovnega društva (Ničman) se dobe zdaj nove čedne **sprejemnice** in vpisovalne pole, ki se priporočajo v pridno porabo. — Posebe se pa dobe še manjše podobice za **šolske otroke**, ki naj bi se z novim šolskim letom vpeljale pač po vseh naših šolah.

Seveda samó z vpisovanjem v družbo še ni vse storjeno; treba marveč misel treznosti gojiti vedno, tudi na dolžnost opominjati, o Kresu po primernem nagovoru z njimi zavezo ponoviti in števílo zvestih udov natančno v evidenci imeti.

Da bomo pa imeli tudi splošen pregled protialkoholnega gibanja, zato bo kazalo vsako leto o Kresu odboru v Ljubljano sporočiti število udov obeh stopenj.

Prav dobro je, ako ima duhovnik na strani nekaj lajikov — morda udov Marijine družbe ali društva — ki so zato posebno vneti in mu pomagajo pri tem težavnem delu z živahno agitacijo. Zato naj duhovnik, ako tudi ni sam abstinentski, vesel bo abstinentov, naj jih osrčuje in pospešuje ter pošilja v boj zoper pijanost. Bodo mu najboljši pomočniki zoper strast, ki napravi duhovniku in njegovemu delovanju največjo škodo. Če bi pa imel kdo s preveliko gorečnostjo res kaj pokvariti, naj ga duhovnik modro pouči in vodi po tisti poti, ki najgotoveje vodi do zaželjenega cilja.

III. Občni zbor protialkoholne zveze duhovnikov.

Isti dan kakor shod vodnikov Marijinih družb in na istem kraju ob dveh popoldne je bil občni zbor protialkoholne zveze duhovnikov. Navzočih kakih 30 duhovnikov, ž njimi premilostni gospod knezoškof. Referiral je župnik Kalan:

Zveza šteje 115 članov. Naša »Zveza« je oddelek splošne »Družbe treznosti«. Ta pa je svoje dosežanje tri stopnje skrčila na dve; torej ima odslej tudi naša zveza le dve stopnji. Saj so itak skoro vsi člani priglasili za prvi dve stopnji.

Zaveza velja navadno — kdor drugače ne določi — za eno leto: od Kresa do Kresa. Oni gospodje, ki zaveze ne prekličajo, se štejejo, da so jo v Kresu zopet za eno leto podaljšali.

Zveza ima dvojen namen in pomen: a) za duhovnike same, ker njim samim daje zdržnost, oziroma treznost večjo moralno jakost in večji ugled med ljudstvom ter jih obvaruje marsikake nevarnosti.

b) za ljudstvo, nam poverjeno. Člani zveze naj se ne zadovolje samo s tem, da so sami zdržni ali trezni, ampak naj bodo **propagatorji** treznosti in zdržnosti med svojim ljudstvom. Zato naj vsak član gotovo in kmalu vpelje v svojem delokrogu družbo treznosti, v svojih družtvih in družbah pospešuje abstinentske odseke, posebno pa še vpiše vse šolarje v popolno zdržnost.

Bilo bi dobro, ko bi bil v vsaki dekaniji kak duhovnik, poseben propagator treznosti, na katerega bi se drugi duhovniki lahko obrnili, ako žele imeti kako tozadevno predavanje ali da jim pomaga (s

pridigo) pri snovanju družbe treznosti v fari, vkolikor ne morejo iz Ljubljane tem zahtevam zadostiti.

Sicer se pa iz Ljubljane rado pomaga, kolikor je mogoče, — ako je pomoči sploh kaj potreba.

Poročilo je bilo vzeto z zadovoljstvom naznanje. Stavilo se je še nekaj vprašanj in dodalo nekaj pojasnil, med drugim kako nekateri lajiki goreče delujejo v svojem krogu za treznost in kake lepe uspehe so že dosegli. Ker ima duhovnik večji vpliv in njegov glas sega mnogo dalje, koliko bi lahko dosegli, ako bi se stvari lotili z isto gorečnostjo kakor taki lajiki!

Za predsednika Zvezi je bil izvoljen znova gospod prelat Andrej Kalan, za tajnika pa g. Fr. Krhnič, kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani, kamor naj se pošiljajo vse prigrasnice.

IV. O boju zoper pijančevanje.

Predaval Fr. Zorko na pastoralni konferenci.

„Ob delavniku, ob belem dnevu so se ljudje opotekali po cesti in kričali kakor prasci in prepevali, da je bilo žalost in sramota. Celo župan sam je ležal nekoč v jarku dva dni in dve noči, predno se je toliko naspal in streznil, da je mogel zopet v krčmo. Župnik je pridigoval in rotil, pa ni nič pomagalo, ker ni bilo nikogar v cerkev.“

Cankar.

Kdor je bral le nekaj Cankarjevih spisov, spozna na prvi pogled, da je tudi te vrste zapisalo njegovo sarkastično in satirično pero. V par vrsticah nariše prizor, ki se zdi vsakemu banalna karikatura, smešenje in norčevanje. A vendar je tu podal sliko, ki jo je že marsikdo sam videl, če tudi v nekoliko mileših konturah. Nihče ne more tajiti, da med ljudstvom v resnici grozovito vlada in kruto gospodari alkohol, nihče ne more tajiti, da so njegove žrtve mnogoštevilne in žalostne, da je pijančevanje drugi vesoljni potop, ki grozi pokončati ljudstvo v gospodarskem, fizičnem in moralnem oziru. Alkohol je naš najhujši sovražnik; vsakemu sovražniku pa je treba napovedati boj. Boj se je pričel tudi zoper pijančevanje? Ali sploh napreduje? Kje in kako so uspehi tega boja?

Kratek odgovor bi se glasil: boj zoper pijančevanje napreduje počasi, počasi in s težavo, a napreduje vendarle. Uspehi so še malenkostni, a uspehi so tu, in sicer taki, da ni treba nobenemu obupavati, češ, tu je vse izgubljeno, tu se ne da doseči ničesar. Navzlic temu, da vidimo dan na dan alkoholno povodenj, ki preplavlja našo deželo, navzlic temu, da pije navprek mlado in staro, vendar lahko rečemo:

e p p u r s i m u o v e, in vendar se giblje! Giblje se in napreduje tudi boj zoper pijančevanje.

Toda eno moram poudariti v začetku. Nismo še tako daleč in ne bomo, da bi bilo treba biti že v skrbeh: kaj bo z vinogradniki, kaj bo s krčmarji?! Če se mi je kda' kaka stvar zdela na svetu smešna, se mi je zdel smešen krik in vik, strah in trepet, ki je nastal v Izraelu, ko so se nekateri majčkeno dotaknili alkoholnega vprašanja v javnosti. Par številka »Piščalke« je izšlo, a po licu mnogih so se udrle solze sočutja in usmiljenja z vinogradniki in krčmarji. Videli so v duhu prej tako premožne vinogradnike, dobro rejene krčmarje, ki s culico in be-raško palico v roki romajo od hiše do hiše, proseč milodarov. Videli so že ljubeznive čričke, ki so po zapuščenih vinogradih obesili solznih oči svoje harfe na ondi rastoči fižol in mesto veselega: zori, zori! žgoleli samo tožne elegije med zatrto in uničeno rujno kapljico.

Kdor količkaj pozna alkoholov pliv, kdor le nekoliko pomisli, kako grozno je vkoreninjena med ljudstvom strast pijančevanja, kdor le malo pogleda, kako grozno je alkoholizirano celo javno in privatno življenje, ta pač ne more imeti najmanjšega strahu že sedaj: kaj bo z vinogradi! Ta skrb naj nikogar ne zadržuje, da ne bi z vso silo nastopil proti pijančevanju! Šlo bo počasi, počasi — — toda šlo bo vendarle. Eppur si muove. To treba imeti pred očmi, da nam ne upade pogum. Ka'ti če kdo ni trdno prepričan, da se bo vendar nekaj doseglo, ta bo nekaj časa delal in delal, a ko bo videl le krasne ne-uspehe, bo pustil vse skup pri miru in si mislil — prosto po Prešernu:

„Slep je, kdor se z abstinenco ukvarja,
Kranjec moj mu frakelj kaže;
Abstinenca — prazne vraže,
Pij na puf, če nimaš d'narja!“

Gotova resnica pa je, da kjer se dela in dela, se tudi nekaj doseže. Semper aliquid haeret, nekaj se vendar prime, nekaj le ostane. Po tem načelu presodimo tudi napredek na protialkoholnem polju. Kaj se je že doseglo? Doseglo se je brez dvoma to, da vedno bolj prodira med ljudstvo spoznanje, da je alkohol res naša največja nesreča, naš največji škodlivec. In če bi ne bilo ničesar drugega, je to tudi že nekaj. Da, to je prvo. Ako se mi na potu pridruži človek, ki je z menoj silno prijazen in ljubezniv, tedaj pač nimam povoda, da bi zgrabil za samokres. To bom storil šele tedaj, ko zapazim, da ima tudi moj spremljevalec v roki smrtonosno orožje, s katerim me hoče končati. Dokler ga ne poznam kot sovražnika, se ž njim ne bom

bojeval. Slično je z alkoholom. Dokler ljudje jasno ne spoznajo in n'so prepričani, da je alkohol neizmerno nevaren in škodljiv, toliko časa tudi boja zoper njega ne bodo začeli. In ravno spoznanje škodljivosti in o groznih posledicah alkohola vedno bolj in bolj prodira med maso.

Dalje! Med ljudstvo se vedno bolj in bolj zanaša dozda neznana resnica, da se da živeti tudi brez alkohola. Morda ni kmalu kaka beseda tako pretresla javnosti kot beseda: jaz ne pijem nič, jaz sem abstinent! Vse se je zgražalo nad tem, vse je bilo po koncu tembolj, ker se je za prvim abstinentom oglašil drugi, tretji itd. Malo je manjkalo, da tem ljudem n'so puščali na glavi, oziroma v grlu, in ker so pili samo v o d o, so mislili, da je za take čudake v pravem pomenu besede najbolj primeren kraj S t u d e n e c.

Toda — jeza nad abstinenti se je ohladila, krik in vik je potihnil in marsikdo si je mislil: kaj ko bi še jaz poskusil. Poskusil je marsikdo, veliko jih je odpadlo, nekaj ostalo zvestih, in četudi so abstinenti »rari nantes in gurgite v a s t o« (alcoholico), vendar so med ljudstvo zanesli smisel, zanimanje za abstinenco, in to je že veliko. Začelo se je o tem govoriti, začelo debatirati, prepirati, — dokaz, da raste za to stvar zanimanje, da vedno bolj in bolj prihaja na dnevni red alkoholno vprašanje.

Napredek v boju zoper pijančevanje je tudi v tem, da ponehava vsaj med olikanimi krogi grdo siljenje k pijači. Saj je marsikdo mislil, da skaže svojemu gostu največjo ljubezen in uslugo, če ga spravi s pijačo pod mizo, če vliva vanj kot »renije« v živino.

Naštel bi lahko tudi vsaj nekaj imen onih, ki jih je boj zoper pijačo rešil gotovega propada. Pouk, opomini, prigovarjanje, protialkoholno berilo, to je že marsikomu odprlo oči, da je spoznal svoj žalosten položaj, napel zadnje sile in pretrgal verige, v katere ga je vkovalo žganje. Marsikdo je začel piti manj, marsikdo pijačo tudi popolnoma opustil.

Marsikje pa vendar boj proti pijančevanju ne napreduje. In kje ne? Tam, kjer tega boja sploh niso pričeli, kjer v tem smislu nič ne delajo. Kdor drži roke križem, pa toži in zdihuje, da je vse izgubljeno, da se ne da ničesar doseči, ta je podoben onemu, ki nikdar ne stavi v loterijo, pa se pritožuje, da ne more zadeti terne. Ako pa se bo povsod delalo z vsemi močmi, ako se bo delalo vztrajno in neutrudljivo, se bo gotovo tudi kaj doseglo. Uspehi ne bodo tako kmalu vidni, toda tekom časa ne bodo izostali. Ako bi se bil začel boj proti alkoholu pred 30 do 40 leti tako intenzivno kot zadnja leta, bi bilo že marsikaj drugače. Ako

»Zlata Doba« danes preneha, ako danes postanejo vsi abstinenti pivci, bo vendar dosedanji boj ostal do'go v spominu in imel tudi blagodejne posledice.

Iskra je zanetena, ena brazda je urezana, gorčično zrnce je vrženo v zemljo. Če jih prime za plug veliko, ki se ne bodo ozirali nazaj, pa tudi ne na desno ne na levo, ampak krepko orali dalje opustošeno ravan, bo gotovo enkrat krepko vzklilo seme bolj treznega življenja.

Boj proti alkoholu treba na vsak način pričeti, oziroma nadaljevati. A kje naj začnemo? Ali pri odraslih? Ni veliko upanja na uspeh. Kdor je udan pijači že ce'lo vrsto let, s tem bo šlo težko. Strast je vedno hujša, volja vedno slabša, organizem je uničen, prilike pa toliko za pijačo, da se ji skoraj ne more umakniti. Dorasli ljudje sploh ne kažejo veliko zanimanja za to; kajti preveč so navaeni dosedanjih navad in razvad; uživali so se v to, in vsaka novotarija jim je neprijetna. Bolj hvaležno bo delo proti alkoholu pri mladini. Pa tudi tu ne gre tako lahko in gladko kot bi kdo mislil. Prav lepo se sliši in bere: le pri mladini začnite, mladina ima srce mehko kot vosek, ona se navduši za vse. Vse res. Toda če ima mladina za dobro stvar srce mehko kot vosek, ima pa za slabo stvar srce mehko kot raztopljen vosek. Otrok sam še ne pozna, kako se je ravno v mladosti treba varovati pijače, in če ga drugi k pijači naravnost navajajo in silijo, se je bo tudi oprijel. Kaj pomaga, če ste otroku v šoli celo uro govorili o škodljivosti alkohola po vseh formalnih stopnjah in stopnicah in po vseh mogočih metodah, če mu pa doma, ko pride iz šole, dajo glažek »ta fajm brinjevca«, da ga ne bo trebuš bolel. Otroke vodijo seboj v gostilno in jih napajajo. Punčka, malo večja kot taka, ki se dobi za pet krajcarjev na štantu, mi pripoveduje v šoli, kje je vse v nedeljo bila. Seveda tudi v gostilni z mamo. »Ali si kaj pila?« »O ja.« »Koliko pa?« »Tri gvaže.« »Kaj pa potem?« »Nč, dam so me nesli.« — In to pove tako prostodušno in odkritosrčno, kot bi hotela reči: ali misliš, da bom potem še sama domov šla?! — Mladina vidi krog in krog sebe pijačo in zopet pijačo; zato ni čuda, da ne sliši rada o abstinenci. Lansko leto dečkov v višjem oddelku na noben način ni bilo mogoče pridobiti za vstop v družbo treznosti. Rekli so sicer, da jih pijača ne veseli, da je tudi ne pijejo, a da bi se ji pa formalno odpovedali, tega pa ne. Letos so se v ponavljavni šoli dečki vpisali skoraj vsi. Prihodnjo uro pa je eden prinesel sprejemnico nazaj rekoč: nate nazaj, doma so se mi smejali. Drugi se oglasi: jaz sem bil še včeraj pijan. Ko so doma zaledali sprejemnico v družbo treznosti, so ga toliko časa zbadali in silili s pijačo, da

se je vpijanil. Tretji se oglasi: »Ata so rekli, da se ne smem vpisati, to je neumnost.« Verba ipsissima!

No, to nas ne sme preveč iznenaditi, temveč še bolj krepko treba prijeti za protialkoholni meč. Več se bo seveda doseglo pri mladini, a obenem treba poučevati in svariti tudi starejše; če že sami nečejo opustiti pijače, vsaj mladine nikar zapeljevati!

In kaj naj storimo, kako naj delamo in kje?

Same pridige ne zadostujejo, delati treba **sistematično** v cerkvi in zunaj cerkve.

IV »Zlati Dobi« imenuje nekdo naše zlo — gostilne. Pritrju'em. Toda gostilne same po sebi še ne toliko, veliko bolj grde razvade, ki ljudi zvabijo v gostilno ali jim doma dajo povod k pijači, to so predvsem: botrinje, ženitovanja in pogrebščine. Kako tesno je spojeno vse naše življenje z alkoholom! Prva pot nedolžnega, v svetem krstu prerojenega otroka je pot v — gostilno. In ker so botri v cerkvi mesto njega izpovedali vero in storili objubo, zato tudi zdaj botri mesto njega pijejo. Da gredo iz cerkve naravnost v gostilno, to je tako gotovo, tako samo po sebi umljivo, da bi se jim zdelo nezaslišano, če bi to opustili. Na vprašanje: Ali ste že kaj obliili? je neki boter hitro odgovoril: »O ne, zdajle bomo pri N . . . « ker je seveda razumel vprašanje: ali ste že kaj pili? Nekje so krstili dvojčke, in zato so potem tudi botri v gostilni naredili bolj »topelt«. Domov grede je pač botra, kot navadno, vzela otroka, a boter je družega pozabil. Zato je potem slovesno sklenil: »Preteto! Dvojčk om pa že nikol več za botra!« No, na vse zadnje to še ni najhujše. A grdo je, da se pijača takorekoč smatra kot neobhoden »supplementum baptismi«.

O ženitninah ni treba govoriti. Rečem samo, da treh stvari nisem še videl pri možeh in mladeničih: 1. da bi šli hitro v cerkev, 2. počasi iz cerkve in 3. trezni z ženitnine.

Najbolj neprimerne, naravnost grde pa se mi zdijo pogrebščine. Saj se vendar tako kruto upira pieteti do mrliča, upira navadnemu človeškemu čutu, upira krščanskemu naziranju — pijančevanje takoj po pogrebu. Grob še ni zasut, a »žalujoči ostali« so že v gostilni. Žana obleka, solzne oči, duh po svečah in mrliču — obenem pa smeh in šala, vpitje in kričanje, zabuhli obrazi, omahujoče postave — mislil bi, da se more naleteti na take prizore samo pri Malajcih.

Grde in nevarne so te razvade najbolj za to, ker je pijača zastoj, in da bi se takrat ne napil, ko je zastoj, večjega tepca ljudje ne poznajo. Na pogrebščine in ženitnine pridejo sorodniki in sosedje, mladina in tudi otroci. Tako pa se polagoma sistema-

tično navajajo k pijači. Zato naj se boj proti pijančevanju začne posebno proti tem grdim, tako globoko vkoreninjenim razvadam. Ako se začno odločno pobijati te razvade, se bo veliko več doseglo, kot pa če se prepiramo, koliko gramov strupa je v enem litru vina, koliko vragov bi se lahko kopalo v eni kaplji žganja itd. Mnogo jih je, ki hrupnih ženitnin in pogrebščin ne napravljajo radi, saj drugim za pijačo noben ne daje tako rad. Toda ne upajo se upreti javnemu mnenju. Terorizira jih misel: kaj bodo pa ljudje rekli! Ljudstvo ječi pod jarmom teh razvad — kako bo hvaležno, ako mu pomagamo, da se ga osvobod!

Eden naj se upre, naj ne napravi pogrebščine — kmalu mu bodo sledili drugi. Kakega uglednega gospodarja treba pregovoriti ob taki priliki, da ne bo napravljajal pogrebščine, mestó ženitnine samo kratko kosilo. Da mu ne bodo očitali skoposti, naj pa da kak lep dar cerkvi ali revežem itd. Pogrebceem naj se da odškodnina v denarju, marsikdo je bo bolj vesel kot pijače. Nekaki aranžerji pogrebščin so pa cerkovniki. Pri nas ima cerkovnik skoraj pri vsakem pogrebu sledečo nagrobnico: »Zdaj pa kar vas je od žlahite, sosedov in pogrebcev pojdite v gostilno, bote dobili vina, kruha in žganja.« Pri pogrebščini ga dobro potegnejo, potem čakajo, da začne cerkovnik moliti, potem je konec. Seveda se cerkovniku k temu ne mudi posebno. Saj je gotovo, da bodo cerkovniki z a d n j i naročniki »Zlate dobe«. — Zato naj bi se cerkovnikom kratkomalo prepovedalo hoditi na pogrebščine, zanje naj bi se postavila gotova svota v račun za pogreb. — Pri Marijinih družbah naj se osnujejo abstinenčni odseki, v katere vstopijo dekleta, ki se zavežejo ne hoditi na sedmine, ne hoditi v gostilno, kadar so za botro, ne dopustiti dolgotrajnih gostij, kadar se može. Od birmanskih botrov naj se zahteva od očna izjava, da birmanca na dan birme ne bodo peljali v gostilno. Zagrozi se jim, da drugače otrok ne bo šel k birmi; to bo vsaj na deželi v marsikakem oziru vplivalo.

Z vsemi sredstvi in ob vsaki priliki pa treba ljudi poučevati, jim pojasnjevati, kako nevaren je alkohol, kako grda je pijanost sama po sebi in kako lahko se je obvarovati, če človek pazi pra-

vočasno na to. Vabiti treba ljudi vedno in vedno v družbo treznosti. Če se vpiše — ni rečeno da bo zdaj večer abstinent — a to mu da oporo, ker vidi krog sebe tovariše, sobojevnike, ker dobi tudi milost, spodbudo . . . Družbo pa treba ohraniti pri življenju, jo vedno bolj širiti, vzbujati zanjo zanimanje. Če je za vse shode čas — za III. red, za Marijino družbo, za matere in za vse druge bratovščine, — bo pa č tudi čas za kak shod družbe treznosti. Vsaj vsako leto parkrat, da člani ponovijo objubo, da dobijo novih navodil, novega poguma. Tretji red je gotovo lepa reč, a če umrje še tako pobožna tretjerednica, bodo zanjo napravili pogrebščino in se ravnotako opijanili, kot če pokopljejo največjega vinskega bratca. V družbi treznosti pa bi se tudi tem lahko položilo na srce in priporočilo, naj v testamentu zabranijo pijačo po pogrebu.

Mladinske organizacije lahko veliko storijo zoper pijančevanje. Predavanja, deklamacije, igre s protialkoholno tendenco, tudi razširjanje protialkoholnih knjig in časnikov ne bo brez uspeha.

Z »Zlato Dobo« ne bo šlo tako hitro, vsaj v veliki množini ne. Gotovo je, da jo mora imeti vsak duhovnik, kdor ima količkaj smisla za potrebe časa. Tri kronice za tako reč, to je malenkost. A drugače je pri priprostih ljudeh. Recite komu: »Naroči »Zlato dobo«, ti daj dve kroni, jaz dam eno«, in skoraj stereotipen je odgovor: »Dajte raje vi za dva litra vina, jaz pa za enega!« »Sv. vojska« je ljudem res zelo všeč in tudi poceni. Naj bi jo razširili pač po vseh farah! Neobhodno pa bo potrebna pri »Domoljubu« posebna priloga protialkoholne vsebine.

Žetev je velika, delavcev pa je malo — malo posebno na protialkoholnem polju. Quid hic stamus otiosi? . . . Propali ponosni domovi, vsled pijače uničeni siromaki, solze nesrečnih žena, plač zapuščene dece, prezgodnji, vsled alkohola izkopani grobovi, duše trpeče večne kazni — vse to nam kliče: argue, obsecra, increpa in omnipotentia et doctrina. Z vso potrpežljivostjo, z vso vztrajnostjo, z vso učemostjo in spretnostjo — v boj zoper alkohol!

Poročilo o IV. shodu vodnikov Marijinih družb.

22. julija 1909 v knezoškofijskem dvoru.

Na shodu je bilo kakih 70 duhovnikov - vodnikov. Predsedovali so premilostni gospod knezoškof. Posvetovanje je trajalo od 9. do pol 1. ure.

Kot sad zborovanja bodi priobčeno:

1. **Stanje družb.** Dekliške družbe se lahko večinoma imenujejo dobre, nekatere prav dobre, nekatere pa tudi manj. — Drugače je z mladeniškiimi. Tudi teh so nekatere dobre, druge pa pešajo; nekatere so pa popolnoma zaspale.

Zato je treba poslej na mladeniške Marijine družbe obračati vso pozornost. Kar je enkrat ustanovljeno, to je treba držati.

Pri mladeniških, deloma pa tudi pri dekliških družbah so tele pomanjkljivosti: a) premalo shodov. Ako je shod samo dvakrat ali trikrat na leto, potem je gotovo, da družba ne more cveteti. Shod naj ima vsaka družba vsak mesec; b) premalo ali nič sej predstojništva. Na teh sejah je veliko ležeče. Pri družbi ne sme vsega vodnik sam delati, ampak naj pusti delati udom, in to se zgodi zlasti pri sejah predstojništva. Taka seja naj bo pred vsakim shodom, na prav mah farah vsaj pred vsakim drugim shodom; c) premalo naraščaja. To je deloma tudi pri dekletih, a še bolj pri fantih. V vsaki količkah veliki fari vsako leto zapusti šolo kakih 20 fantičev. Ko bi se jih od teh oglasilo za Marijino družbo vsaj četrtino, bi jih bilo vsaj pet, — pa bi se jih lahko oglasilo najmanj polovico, torej deset, — na večjih farah pa primeroma več. Kako je torej to, da marsikje niti en nov ud celo leto ne priraste? . . .

Družbe, ki so zaspale, naj se poživé; vse pa natanko po pravilih vodijo.

2. **Dekanijski vodniki.** Da bo organizacija Marijinih družb bo je izpeljana, ker eden ne more vsega pregledati, izvoli naj se v vsaki dekaniji po en dekanijski vodnik Marijinih družb, in sicer letos do konca oktobra. Vsi dekanijski vodniki bodo imeli vsako leto najmanj enkrat skupno posvetovanje v Ljubljani, vsi vodniki ene dekanije pa vsako leto enkrat med seboj. Tako bo dobro preskrbljeno za napredek in prospeh Marijinih družb.

Dekanijski vodniki naj se izvolijo (oziroma nanovo volijo) letos do konca oktobra in njih izvolitev naznani kn. šk. ordinariatu; kjer bi se to ne zgodilo, se bodo imenovali od škofa. — Za dekanijske vodnike se priporočajo živahni, goreči gospodje, ki imajo voljo in veselje z Marijinimi družbami se pe-

čat, in ki imajo možnost in priložnost, kako nedeljo ali praznik popoldne kako družbo obiskati, — najbolje kak župnik s kaplanom. — Ko bodo izvoljeni vsi, bodo imei konferenco, na kateri se bo določilo nadaljno delovanje.

3. **Razmerje Marijinih družb do »Orlov«.** O tem se je vnela živahna debata. Referent je bil župnik Anton Oblak. Odgovarjala sta župnika Fr. Bernik in Šinkovec. — Razmerje med obema organizacijama se bo še natančneje določilo, ker je osrednje vodstvo Marijinih družb stopilo v dogovor z osrednjim vodstvom »Orla« v svrhu sporazumljenja in zblizanja, in je upanje, da bo razgovor dovedel do ugodnih uspehov.

Če bi se namreč dala najti neka ožja zveza med Orli in Marijinimi družbami (ne da bi se oboje zlilo v eno), bi na eni strani mladeniške Marijine družbe dobile večjo živahnost in privlačnost, lepa organizacija Orlov bi pa dobila tisto zanesljivo ozadje, tisto trdno oporo, ki bi jo držala na vedno pravi poti pred onimi nevarnostmi, katerih se nekateri boje za prihodnost. Na ta način bi bilo vsestransko dobro oskrbljeno za vzgojo naše moške mladine.

4. **Vpisujejo** naj se otroci v Marijino družbo že **ko izstopijo iz vsakdanje šole**, ali pa že ob prvem svetem obhajilu. Do 14. leta so novinci, pri 14. letu se sprejmejo za prave ude. Na to je paziti posebno pri dečkih. Ti zlasti naj bi se pri prvem svetem obhajilu slovesno zavezali, da bodo svete zakramente vedno prejemali vsak mesec; obenem naj se vpišejo vsi v družbo treznosti, ker ravno pijača največ fantov spridi in na slabo pot spelje. Če bodo to dvoje držali, bodo dobri ostali in bodo tudi dobri družabniki.

5. **Shodi mladeničev** naj se napravljajo zanaprej večkrat; časih v večjem, časih v manjšem obsegu; najmanj za eno dekanijo skupaj. Vsako leto enkrat naj imajo fantje tak skupen shod; veliki shodi za vse družbe, kakor letos na Brezjah, bodo na vsakih tri do pet let. — Svetinje dobijo fantje nove, tako da jih bodo bolj veseli.

6. **Kandidatura** ali čas poizkušnje naj se pri družbah natanko drži, in sicer od pol do enega leta. Slovesen sprejem je dosti, da je enkrat na leto, in sicer ob glavnem družbenem prazniku. — Zeleni trak s svetinjo se kandidatom ne bo več dajal; dado se jim v roko samo pravila, katerih naj se dobro naučé.

7. Med **starimi in mladimi** se ne more delati razloček v družbi. Stari se nanovo ne sprejemajo; če se pa v družbi postarajo, imajo vse družbene pravice. Mladi in stari naj žive med seboj v bratski, oziroma sestrski ljubezni.

8. Nasproti **plesu** naj se postopa odločno; kajti tam, kjer se ravna premehko, pred plesom ni miru. Pravilo, veljavno za vse družbe, je to: Brez dovoljenja vodnikovega se ne sme nikoli plesati. Pošten ples sme vodnik po svoji previdnosti dovoliti. Vsako nedovoljeno plesanje, kar velja zlasti za plese po gostilnah, naj se strogo kaznuje, in sicer: prvič z začasnim izključenjem za eno leto, drugič s popolnim izključenjem za vedno.

9. **Želeti** je, da bi se **shajali** družabniki, če mogoče, **vsako nedeljo**, ali v cerkvi, da kaj skupaj molijo, berejo in pojejo, ali zunaj cerkve v kaki sobi ali dvorani, kar je za fante naravnost potrebno; za dekleta pa tudi vsaj enkrat na mesec.

10. **Odseki**, ki jih je priporočal »Bogoljub«, se toplo priporočajo, da jih vpeljejo po razmerah in

potrebah vse družbe. **Treznostni odsek** naj bi imela **vsaka** družba.

11. Družbeno glasilo »Bogoljub« se toplo priporoča, da ga ima naročenega **vsak** ud Marijine družbe. Lahko se trdi: Le tisti udje so zares **z a v e d n i** in **g o r e č i**, kakor imajo biti, kateri imajo svoje glasilo. Zato se po številu udov lahko presoja zavezanost in gorečnost posameznih udov in celih družb. Vzor je: kolikor udov — toliko naročnikov.

12. Družabniki, ki se **preselijo** v drug kraj, se morajo vselej v novem kraju takoj zglasiti pri vodniku dotične družbe. K tej točki se je oglasil g. Guštin iz Trsta, ki vodi tamošnjo družbo, in prosil, naj bi vodniki družb to večkrat zabičevali družabnicam, pa zaradi večje gotovosti še sami nakratko sporočili vodniku dotične družbe (v Trstu njemu: Fr. Guštin, kaplan pri sv. Antonu novem — in nič drugega): **Ta in ta pride k Vam in je članica Marijine družbe. Zakaj le prerade nekatere dekleta same pozabijo na to. Kar velja za Trst, velja tudi za druge kraje, posebno za mesta: Reka, Ljubljana itd. — Kdor se tuji družbi ne priglasil, se izbriše tudi iz domače.**

83.

„Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.“

„Apostolstvo sv. Cirila in Metoda“ se je našemu ljudstvu v kratkem času že zelo priljubilo; postalo bode prava ljudska bratovščina. Doslej se je v naši škofiji oglasilo že blizu 10.000 udov. Da se rešijo nekateri pomisleki in da se doseže enotno postopanje, hočemo stvar še nekoliko pojasniti.

1. Najbolj navaden ugovor je: Saj imamo že tako preveč bratovščin in družb. Odgovor: Ne vprašajte, koliko bratovščin imamo, ampak le, če je „Apostolstvo“ koristno, našim razmeram primerno ali celo potrebno.

a) „Apostolstvo sv. Cirila in Metoda“ je koristno in potrebno. Potrebno je delati za cerkveno zedinjenje razkolnih Slovanov; ako bi se bilo za nezedinjene Slovane toliko storilo, kolikor se je storilo za druge narode, bi uspehi med Slovani gotovo daleč presejali uspehe vseh drugih misijonov. Potrebna je molitev in dejansko misijonsko delo. Apostolstvo izvršuje in pospešuje oboje. Čim bolj se bodo katoliški Slovani udeleževali dela, ki ga že celo tisočletje goreče priporočajo in izvršujejo rimski papeži, toliko več bode uspeha. Zadnji „Velehradski shod“ je dokazal, da vsi katoliški narodi želé, naj bi Slovani vodili to veliko, mednarodno, katoliško akcijo.

b) „Apostolstvo“ je našim razmeram primerno. Pri nas je zelo razširjeno češčenje sv. Rešnjega Telesa in Device Marije. Častivce sv. Rešnjega Telesa bode vnelo še k večji gorečnosti, ako jih opozarjamo, da imajo tudi razkolniki sv. Rešnje Telo. Med razkolniki mora Jezus v sv. Rešnjem Telesu prestatati posebno mnogo ponižanja in nečasti. Kako bi se pomnožilo število gorečih častivcev sv. Rešnjega Telesa, če bi bili nezedinjeni Slovani prav poučeni in bi se zedinili s pravo cerkvijo! Naj bi se torej v vsaki župniji nekolkokrat na leto opravila ura molitve v ta namen. Podobno je s češčenjem Device Marije. Tudi z našo izobraževalno organizacijo se da „Apostolstvo“ prav lepo združiti; saj sta sv. Ciril in Metod začetnika krščanske izobrazbe med Slovani. Ako se ljudstvu pojasnjujejo predmeti, ki so v zvezi z „Apostolstvom“, se obenem pospešuje izobrazba in utrja verska zavest. Celotna naša socialno-politična organizacija ima v „Apostolstvu“ prav primerno oporo. „Apostolstvo“ je torej koristno in potrebno dopolnilo vse naše organizacije.

c) „Apostolstvo“ ljudstvu ne naklada posebnih bremen. Očenaš in Češčenamarijo lahko izmolijo po Angelovem češčenju ali po rožnem vencu; prispevki so za večino našega ljudstva neznamni. Kdor pa na-

mene „Apostolstva“ podpira samo z molitvijo ali samo z denarnimi prispevki, tisti se gotovo nič ne pregreši, ampak nasprotno izvrši zelo bogoljubno in zaslužno delo. „Apostolstvo“ je le združena molitev in organizirana dejanska ljubezen v namen, ki ga mora vsak katoličan (posebno še Slovan) po svojih močeh pospeševati

2. „Apostolstvo“ duhovnikom ne naklada novih bremen; delo je tako neznamno, da se nikakor ne da primerjati z važnostjo te stvari. („Apostolstvo“ ni prava bratovščina, ampak samo „pia unia“; zato imen ni treba nikamor pošiljati.) Kjer je verska in izobraževalna organizacija že dobro razvita, tam se vse delo lahko izroči dotičnim društvom in družbam; v ta namen se lahko ustanovijo odseki. To je popolnoma v soglasju s pravili „Apostolstva“, ki priporočajo (ne obvezno) (§ 3. b): „Za nabiranje doneskov naj se ustanovijo v župnijah skupine z nabirateljem ali nabiralko na čelu“; pravila so potrjena od c. kr. ministrstva in od c. kr. deželne vlade za Kranjsko.

3. Da se delo olajša, je odbor preskrbel nabiralne pole in sprejemne podobice s kratkim pojasnilom; za agitacijo so na razpolago knjižice, v katerih je ponatisnjen oklic, objavljen v „Škofijskem Listu“. Za določanje prispevkov bode odbor poslal položnice. Gospode duhovnike nujno prosimo, da tajniku „Apostolstva“ sporočajo, koliko tiskovin potrebujejo; tajnik in blagajnik je dr. F. Grivec, Ljubljana, semenišče.

4. Odbor „Apostolstva“ želi, naj bi se v vsaki dekaniji izvolil poseben zaupnik (poverjenik) „Apo-

stolstva“, ki bi pri konferencah „Sodalitatis“ poročal o delovanju „Apostolstva“ in o predmetih, ki so v zvezi z „Apostolstvom“, ter skrbel, da se „Apostolstvo“ v dotični dekaniji razširja. Odbor bi tem zaupnikom lahko sporočal stvari, katerih ne kaže objavljati v časopisih; gg. duhovniki bi pa po njih lahko odboru sporočali svoje želje in nasvete.

5. Gg. duhovnike opozarjamo, da gotovo vsako leto darujejo vsaj eno sveto mašo v namen „Apostolstva“, za njegove žive in mrtve ude; to mašo naj vernikom oznanijo. To bode pripomoglo, da bodo uspehi „Apostolstva“ še večji.

(Ker izraz „Apostolstvo“ našemu ljudstvu še ni zadosti domač, zato se lahko rabi izraz „apostolska bratovščina“.)

Prispevki za tekoče leto naj se odboru dopišljejo do novega leta.

Vsa znamenja kažejo, da se je „Apostolstvo“ v naši škofiji o pravem času vpeljalo. Razmere na vzhodu in zahodu so dozorele za delovanje „Apostolstva“. Kažejo se že očitni uspehi molitev našega vernega ljudstva. Vsi, ki se kaj trudijo za razširjanje „Apostolstva“, naj bodo prepričani, da izvršujejo bogoljubno, potrebno in res apostolsko delo, ki ne bo brez blagoslova in uspeha.

V Ljubljani, dne 19. septembra 1909.

Odbor „Apostolstva sv. Cirila in Metoda pod zavetjem preblazene Device Marije“.

84.

Podrobni načrt za verouk na ljudskih šolah.

Odbor »Društva slovenskih katehetov« je poslal semkaj sledečo vlogo:

Odbor »Društva slovenskih katehetov« je sestavil podrobni načrt za poučevanje verouka v popolnih ljudskih šolah — osemrazrednicah, ter tudi pridejal enak načrt za ponavljavne šole. Da bi se sestavili podrobni učni načrti tudi še za druge kategorije ljudskih šol, nasvetuje to-le:

1. Priloženi načrt je tiskan kot rokopis. Naj ga blagovoli knezoškofijski ordinariat razposlati dekanijam, z naročilom, da ga čč. duhovniki proučijo ter nasvetujejo morebitne premembe in izboljšave. Morda bi kazalo v vsaki dekaniji določiti dva referenta, enega za splošni načrt, drugega za ponavljavne šole.

2. Na podlagi tega načrta naj se sestavijo podrobni načrti za druge kategorije ljudskih šol. Zado- stovala bi dva načrta: za štirirazrednice in za razdeljene enorazrednice. Iz treh podrobnih načrtov bi si z malo premembo lahko vsak katehet prikrojil načrt za vmesne razrednice, n. pr. za šestrazrednice, tri- in dvorazrednice, tudi za nerazdeljene enorazrednice, kakršnih je pa v naši škofiji le še kakih dvajset. — Tudi za izdelavo teh dveh načrtov naj bi se določila referenta, eden, ki uči na štirirazrednici, eden pa, ki ima enorazrednico, ali pa se jih morda določi še več.

3. Take načrte naj bi si osnovali kateheti že v začetku šolskega leta in jih preizkusili v teku leta v svoji šoli. Potem bi se dali načrti za stalno natisniti.

4. Priporočamo pa zato to pot, ker bi se drugače ne dala doseči *enakomernost* v načrtih raznih šolskih kategorij, ako se ne upošteva povsod ista podlaga; pa tudi zato, da ima vsakdo priliko že naprej izreči svoje pomisleke, ker prepozno kritkovanje nič ne koristi.

V Ljubljani, 6. septembra 1909.

Za odbor:

Ant. Kržič l. r.

(Vsled te vloge bo ordinariat razposlal čč. dekanijskim uradom tiskani načrt v več izvodih. En iz-

vod naj ostane pri č. dekanijskem uradu, ostali izvodi naj se pa razdele med referente, to je tiste katehete, ki jih gg. dekani po svoji previdnosti določijo.

Gg. referenti naj med letom načrt preišljajo in preizkušajo ter svoje opazke zaznamujejo. Dobro bi bilo, da bi o teh točkah razpravljali pri raznih konferencah.

Svoje opazke naj potem do 1. avgusta 1910 ordinariatu predlože, da jih more izročiti »Društvu slovenskih katehetov«.

85.

Shod svobodomislecev v Ljubljani.

Dne 5. septembra so slovenski svobodomiselci napovedali shod v Ljubljani. Da bi vsi verniki dobro razumeli, kaj ta shod pomeni, sem izdal na vernike sledeči pastirski list:

Vernikom.

Prežalostnega srca Vam moram poročati o groznem zločinu, ki se ravno danes 5. septembra vrši v beli Ljubljani. Pa kaj se godi?

Za današnji dan so napovedali svoj shod v Ljubljani »svobodomiselci«, ki v svojem listu hujskajo za odpad od katoliške Cerkve, grde našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa in taje samega osebnega Boga, Stvarnika nebes in zemlje.

Pridobivati ljudi in jih združevati v strasten boj proti katoliški Cerkvi, proti Jezusu Kristusu in proti Bogu je namen tega shoda. Ali ni ta zarota zoper Boga grozen zločin? In vendar ga državne postave dopuščajo.

Upam, da se tega zlobnega dejanja ne bo udeležilo mnogo Slovencev, prepričan sem, da ta zarota med Slovenci ne dobi privržencev, ampak se bodo vsi z gнусom od nje obrnili in jo zatrli, vendar se pa bojim, da se vsaj nekateri zapeljejo, se shoda udeležijo, njegove sklepe odobre in se s tem sami iz katoliške Cerkve izobčijo. Gotovo je pa ta shod sam nezrekljivo razžaljenje večnega Boga in izredno veliko javno pohujšanje.

Obžalujem nesrečne zaslepljence, ki shod sklicujejo, ki bodo na shodu govorili ali se shoda udeležili; obžalujem posebno nesrečne stariše, katerih sinovi so tako globoko zabredli, da ne le sami taje Boga in vse Božje razodenje, ampak v svoji hudobiji

še druge zapeljujejo in v globoki prepad za seboj potegujejo; obžalujmo jih in molimo zanje, da bi se jih Bog usmilil in bi se od zmote zopet povrnili k resnici, od črne tmine k svetlobi spoznanja božjega. Da'imo pa tudi Bogu in Gospodu Jezusu Kristusu za zasramovanje in žaljenje današnjega dneva kar največje zadoščenje. Zato določim:

Danes popoldne naj se po krščanskem nauku moli žalostni del svetega rožnega venca in litanije na čast presvetemu Srcu Jezusovemu z dotičnimi molitvami.

K tej zadostilni pobožnosti nujno vabim vse vernike: može in mladeniče, žene, dekleta in otroke. Udeležite se je danes popoldne mnogoštevilno!

Blagoslov božji naj pride nad Vas in naj nad Vami vedno ostane. Amen.

V Ljubljani, 5. septembra 1909.

† **Anton Bonaventura**, l. r.
knezoškof.

Iz več župnij sem čul, da so se verniki naznanjene zadostilne pobožnosti prav obilno udeležili. Prepričan sem, da nobena župnija ni zaostala. Bog naj blagoslovi vse vaše verne družine, ker so Mu dale zadoščenje za javno in predrzno razžaljenje v Ljubljani.

No, hvala Bogu! Shod teh svobodomislecev je bil klavern; zbranim je Bog zmedel pamet, pa so se med seboj zmerjali in grdili. Dosegli niso ničesar in se brez uspeha razšli.

Seve, mirovali ne bodo. Zato molimo in prosimo, da sovražnik ne bo zasejal ljuljike na naše njive, med tem ko bi mi spali. Posebno na to pazite, kaki listi se po župnijah bero. Svobodmislci pošiljajo svoj list skrivaj in na vse strani. Naši verniki, delavci, kmetje, meščani, trgovci ne morejo sami vedeti, kaj je v listu res, kaj zmotno in lažljivo, pa bi

se mogli zapeljati. To bi bilo pa silno škoda, ker vsaka duša je odkupljena s krvjo samega Gospoda našega Jezusa Kristusa.

Goričane, 12. septembra 1909.

† Anton Bonaventura, l. r.,
knezoškof.

86.

Constitutio Apostolica SS. D. N. Pii div. prov. Papae X. de Romana Curia.

Ordo servandus in sacris congregationibus tribunalibus officiis romanae curiae.

(Konec.)

2. Plenae Congregationi huius Officii competunt condendae novae studiorum Universitates ac Facultates omnes, quibus ius est academicos gradus conferendi; mutationes maioris momenti in iisdem iam institutis; cognitio quaestionum graviorum in ipsis occurrentium de patrimonii administratione, de magistri alicuius decurialis nominatione, de ratione studiorum, et de aliis huiusmodi; item quae necessario capienda consilia in commune videantur; postremo iudicium de excellenti aliquo viro academicis gradibus ad honorem decorando.

3. Congressus officium est ad plenam Congregationem deferenda parere; leviores controversias in aliqua studiorum Universitate vel Facultate subortas dirimere, ad normam praescriptorum superius.

4. Si qua velit in posterum studiorum Universitas aut Facultas nova constitui, opus est id fieri per Breve. Nulla pariter in praesentem Facultatum et Universitatum statum gravior immutatio induci poterit nisi per Breve.

Cap. VIII.

De singulis tribunalibus.

Art. I. — Sacra Poenitentiarum.

1. Tribunalis huius ambitu ad solum forum internum coarctato, suis muniis addicti manebunt, praeter Cardinalem Poenitentiarum, Regens, Praelati quinque Signaturae, Procurator, seu a secretis, Substitutus et aliquod inferiores officiales.

2. In officii parte quam retinet, hoc sacrum Tribunal se geret ad normas praesertim Const. in Apostolicae, editae die XIII mensis Aprilis a. MDCCXLIV a Benedicto XIV, salvis immutationibus legitimo usu

posterius inductis, quae erunt scripto redigendae et a Cardinali Poenitentiarum subiiciendae approbationi Pontificis; firmisque praescriptis a Const. Sapientis consilio et ab hac lege, in omnibus quae hoc sacrum Tribunal spectent.

3. Iuxta memoratae Constitutionis Benedicti XIV praescripta, omnia secreto et gratis in hoc sacro Tribunali expedientur.

Art. II. — Sacra Romana Rota et Signatura Apostolica.

1. Utriusque Tribunalis quae debeat esse procedendi ratio, qui et quales administri, a Lege propria potissimum decernitur adiuncta Constitutioni Sapientis consilio.

2. Nihilominus in his etiam Officiis servanda sunt praesentis Ordinationis praescripta in iis omnibus, quae ad expedienda negotia, ad iusiurandum, ad administrorum munia horumque similia referuntur, quantum scilicet huius Ordinationis normae cum Lege propria consentiant.

Cap. IX.

De singulis Officiis.

Art. I. — Cancellaria Apostolica.

Purpuratorum Patrum coetus, constans Cardinalibus tribus, Cancellario, Datario et a secretis Consistorialis, reformandas quamprimum curabit formulas Bullarum collationis beneficiorum, sive consistorialium, sive aliorum; itemque Bullarum constitutionis dioecesium, Capitulorum; denique Regularum, quas Cancellariae vocant.

Art. II. — Dataria Apostolica.

1. Ob inductam a Const. Sapienti consilio novam ordinationem Datariae Apostolicae hoc relinquitur munus, quod in beneficiorum non consistorialium collatione versatur. Atque in hoc etiam Officio sunt retinendae normae huius legis in iis quae ipsum attingant.

2. In collatione beneficiorum ea ratio servabitur, quam praesens lex et vigens usus praestituunt, cauto tamen ut hic cum novis praescriptionibus memoratae Constitutionis cohaereat, donec, reformatis Cancellariae Regulis, aliter provideatur.

3. Bullae collationis prima praescriptio (minuta) fieri debet ab uno adiutore, et loco erit veteris, uti vocant, supplicationis; eaque in actis servabitur ad cautionem et recognitionem, si qua forte inciderit impugnatio.

Nihil immutatur in invecto usu providendi nonnunquam beneficiis per decretum simplicis signaturae, hoc est nullis Bullis expeditis.

4. Subscribetur Bullis a Cardinali Datario, eoque impedito, a Cardinali a publicis negotiis seu a secretis Status, contra posita subscriptione illius officialis, qui primus ordine temporis post Datarium sit, et in Officio adsit.

5. Curabit praeterea Dataria ut imponantur et exigantur pensiones et onera beneficiis Urbis adnexa, ad arcam pensionum, quam vocant, pertinentia. Quare officialis distributor exiget solvendam ab iis pecuniam, qui oneribus aut pensionibus graventur; ac deinde ius habentibus ad pensiones aliave emolumenta debitum modis satisfaciat.

Trimestri quoque spatio Cardinalis Datarius, aut eius vice alius, arcae statum explorabit, supputatisque rationibus, suae auctoritatis testimonium adscribet.

Art. III. — Camera Apostolica, Secretaria Status, Secretariae Brevium ad Principes et Epistolarum Latinarum.

1. Haec Officia receptum huc usque suis muniis fungendi morem ut ante retinebunt, salvis praescriptionibus Const. Sapienti consilio et huius Ordinationis, in iis omnibus quae eadem attingant.

2. Peculiaris coetus trium Cardinalium, quos inter Cardinalis a secretis Status, Brevium Apostolicorum formas instaurandas curabit, quae ab ea Secretariae Status parte mitti solent, cui est Apostolicorum Brevium cura commissa.

Appendix

institutio circa modum in tabulas referendi et scripta expediendi.

1. In omni Officio liber erit annui protocolli, in quod, ordine temporis, preces et expostulationes referentur singulae, quae per annum exhibeantur.

Haec in album adscriptio, post numerum ordinis, indicabit 1. dioecesim, ad quam preces aut expostulationes pertinent; 2. petentem aut expostulantem; 3. cur, aut contra quem expostulatio fiat; 4. exhibitionis diem; 5. procuratorem, seu agentem, si fuerit interpositus. Subinde vacuum chartae relinquatur spatium, in quo notetur, qui fuerit negotii processus, hoc est, scriptumne sit ad Ordinarium, impetratae gratia, an transmissa, negata, dilata, et ita porro.

Numerus protocolli debet in supplicem libellum referri, scriptum ad modum fractae partis, cuius numerator exprimat ipsius numerum protocolli; denominator vero annum, elisis litteris. Ita si negotium, pertinens ad annum MDCCCXVIII, in protocolli libro numerum ferat 500, inscribendum positioni erit fracta sic parte: $\frac{500}{08}$ Tergo praeterea supplicis libelli apponentur adnotationes earum fere similes, quae in libro protocolli, hoc est, nomina dioecesis, recurrentis, ac cetera.

2. Habebitur etiam protocolli index, hoc est annua parva rubrica, in quam negotia ordine dioecesium digesta referantur, indicto, post nomen dioecesis, nomine postulantis cum numero protocolli, quo facilius investigationes in positionibus institui possint.

3 Numerus protocolli, semel positioni adsignatus, manet, etsi negotium ultra annum trahatur. Quod si, aut instaurata post aliquot annos quaestione, aut alia quavis de causa contingat, ut alius ei sufficiatur numerus, huius mentio fiet in priore numero, tam in libro protocolli quam in parva rubrica.

4. Relatis in protocollum chartis resumptisque, si quae sint, prioribus, positiones ad maiores administros aut adiutores transmittendae sunt, eorum cognitioni subiiciendae et ad rem secundum suas cuiusque Officii normas, ad exitum deducendam.

5. Re deliberata et provisa, positiones deferendae sunt a) ad scriptores, quoties eadem de re aut epistola conficienda sit, aut aliquis vocandus, aut exarandum rescriptum; b) ad distributorem, si positio Consultori vel alio viro studii causâ committenda sit; c) ad protocollum, si aut iussum fuerit resummi priores, aut si coeptum consilium peculiarem executionem non postulet, quemadmodum si rescriptum sit: ad acta, reponeatur, lectum, aut horum aliquid simile.

6. Nisi quid aliter in suis cuiusque Officii normis praescriptum sit, aut nisi Moderatores opportunum duxerint alia ratione consulere, communiter ad eum qui prior est inter addictos protocollo, haec munium partitio spectabit. Ipsius igitur erit suas cuique scriptori positiones adsignare, prout singulis competunt sive materiae. Idem in protocolli libro rescripta, de quibus litt. b et c num. 5. superioris, notabit. Priora vero illa, de quibus litt. a, in album referet absoluto negotio.

7. Scriptores, expleto suo munere, positiones cum adiectis rescriptis ad ratiocinatorem transmittent.

Hic acta tradet ad subsignandum. Actorum vero fasciculos, seu positiones, apud se retinebit, ut in suo administrationis folio et deinde super rescriptis, cum subsignata redierint, taxationes adnotet, si quae sint adiectae. Deinde positiones ad protocollum remittet, cum sigla ex convento constituta ad significandum omnia esse confecta; litteras vero et rescripta distributori tradet.

8. Protocollo addictus rem in librum referet et positiones in suo quamque loco reponet. Distributor autem acta secundum proprias leges distribuenda curabit.

9. Si non subscripta redierint acta, vel si cum aliqua animadversione coniuncta, administri, pro variis casibus, Praepositorum sese mandatis conformabunt.

10. Memoratae normae sunt omnibus retinendae diligenter, nisi quid in iis quae sequuntur peculiaribus legibus exceptum sit pro aliquo Officio.

Quae superioribus capitibus continentur, SSmi D. N. Pii PP. X iussu accedunt Constitutioni Sapienti consilio editae die XXIX mensis Iunii a. MDCCCCVIII et Ordinationi communi tunc temporis vulgatae. Eadem proinde vi pollent, anteriores abrogant contrarias leges, et servari ab omnibus integre debent, quavis alia ordinatione, usu, privilegio contrariis non obstantibus.

Datum Romae, die XXIX mensis Septembris an. MDCCCCVIII.

De speciali mandato SSmi D. N. Pii Papae X.

R. Card. Merry del Val.

87.

De precibus in fine cuiusvis Missae privatae dicendis.¹

De precibus, quae ad instar precum ex mandato s. m. Pii PP. IX. peracto ss. Missae sacrificio recitandarum a fel. Leone PP. XIII. a. 1884 et paululum immutatae a. 1886 praescriptae et a praesenti S. P. Pio PP. X., cassis perdurantibus, minime sublatae sunt, cursu 25 fere annorum, quando et quomodo recitandae sint, varia dubia prolata sunt et differens praxis enata, quae admirationem populi movet, devotionem minuit et fructum indulgentiarum in periculum adducit. Non inutilem itaque putamus suscepisse laborem, si quae praeprimis in „Ephemeribus liturgicis“ Romae editis et a S. Sede iterum iterumque laudatis et commendatis ad rem dicta inveniuntur, colligimus, in ordinem reducta proponimus et observanda praescribimus.

I. Preces, de quibus agitur, dicendae sunt in toto orbe catholico, etsi auctor earum p. m. Leo XIII. interim defunctus sit, ubicumque sacerdos privatam Missam celebrat neque privatis oratoriis exceptis, quia decretum S. Rituum Congregationis de die 6. Ianuarii 1884, quo praescribuntur, decretum Urbis et Orbis est.

II. Dicendae sunt ex decreto modo citato „in fine cuiusque Missae sine cantu“ sacerdotis „celebratae“ et iussu P. Leonis XIII. a 1886 „post privatae Missae celebrationem“. Missae conventuales sine cantu quoad preces considerari possunt veluti solemnes; item excipiuntur Missae exequiales, quia statim sequitur absolutio, et functionis ordo a rubricis praescriptus precibus interiectis turbaretur; non autem aliae Missae de Requiem. — In die Nativitatis Domini, si tres Missae

privatae immediate se excipiunt, preces dicendae sunt post ultimam tantum; si vero diverso tempore celebrantur, post unamquamque. — Ad preces omittendas non sufficit, ut Missa, etsi lecta tantum, aequiparetur solemnibus, quia aliqua in ea solemnitas, uti est in parochiali, neopresbyteri, iubilari et aliis, nisi fuerit conventualis, neque ea circumstantia, quod plures sacerdotes eadem in ecclesia eodem fere tempore Missam absolvent.

III. Dicendae sunt „in fine cuiusque Missae sine cantu“ seu „privatae“, itaque finito ultimo evangelio, ita ut aliae preces, licet indulgentiis ditatae, vel functiones sacrae, quae ultimum evangelium hinc inde subsequi solent, e. gr. paraenesis, varii generis promulgationes, s. communio, benedictio cum Sanctissimo una cum praemittendis hymno, versiculo, responsorio et oratione, interponi nequeant, excepta lectione pericopae, epistolicae et evangelicae, paraenisi et promulgationibus, si ab altari fiunt et preces illae lingua vulgari (ut infra) recitandae sunt. — Si autem mense Octobri s. rosarium una cum litanis lauretanis et oratione ad s. Ioseph sub Missa privata recitatur a fidelibus et Missa finita recitatio fidelium nondum absoluta est, celebrans preces, de quibus agitur, recitet cum ministro solus.

IV. Recitet autem eas non in reditu in sacristiam, sed flexis vel in suppedaneo vel in infimo gradu altaris genibus. Absoluto itaque ultimo evangelio sacerdos manibus iunctis ad medium altaris redit et minima cruci inclinatione facta, quin calicem manu capiat, quod nimiae properantiae esset indicium, sive in sup-

¹ Iz „Ordinariats-Blatt der Prager Erzdiözese“, 1909, str. 97.

pedaneo sive in gradu infimo, iunctis manibus et neque ad orationem „Deus, refugium nostrum“ surgens, preces peragit.

V. Peragit eas, „ut quod christianae reipublicae in commune expedit, id communi prece populus christianus a Deo contendat auctoque supplicantium numero divinae beneficia misericordiae facilius assequatur“, itaque cum populo et per consequens lingua eius vernacula; accedit, quod actus est extraliturgeticus.

VI. Preces istae incipiunt et finiunt absque signo crucis et absque verbis signo huic addi solitis, quia decreta, quibus decernuntur, eo de signo nihil habent. Sacerdos, quam primum genua flexerit, statim solus idque alternatim cum populo ter dicat primam partem salutationis angelicae populo prosequente: „Sancta Maria“ et rel., dein una cum populo integram antiphonam „Salve Regina“, quia antiphonae huius divisio in plures rhythmicas partes nec in Breviario invenitur, nec Romae in istis precibus in usu est. Sequitur versiculus, quem dicit solus sacerdos, et responsorium, quod dicit solus populus. Orationem „Deus, refugium nostrum“ solus dicit sacerdos, conclusionis autem vocabulum „Amen“, ut ipsa rei natura ferre videtur, addat populus. — Conveniret quidem, ut una cum sacerdote etiam populus invocaret s. Michaellem, quem-

admodum in nonnullis collegiis Romanis revera fit; quia vero populus invocationem hanc memoria non tenet, consultius est, ut eam a sacerdote recitatam addito tantum „Amen“ suam quoque faciat. — Ubi autem eodem tempore duae vel plures Missae praesente populo legi solent, recitatio in lingua vernacula, quod per se intelligitur, post unam tantum Missam quocunque sensu principaliorum locum habeat.

VII. Preces post Missam privatam rite peractae ter centum dierum indulgentia locupletatae sunt, quam precantes sibi acquirere possunt et ita digniores fieri, ut quascumque alios eorum preces Deus exaudit.

VIII. Quam porro Sanctitas Sua Pius PP. X. decreto Urbis et Orbis diei 17. luni praedictis precibus adiicere commendavit invocationem dicente sacerdote: „Cor Iesu sacratissimum“ et populo prosequente: „miserere nobis!“ ea ita cum istis precibus cohaeret, ut quae de illis supra dicta sunt, de his quoque valeant, excepta indulgentia, quae 7annorum totidemque quadragenarum est et defunctis quoque applicari potest.

IX. Multum sane conducet ad preces saepe dictas pie peragendas earundem opportuna interpretatio, ut fideles et finem earum sciant et cuius efficacissimam intercessionem et fortissimum praesidium ecclesiae et sibi acquirant et quos fructus ex iis habere possint.

88.

Kolkovnina priziva zoper odmero verskozakladnega davka.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 23. avgusta 1909, št. 19.713, semkaj doslovno:

Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 13. August 1909, Z. 31271, sämtliche politischen Landesstellen im Einvernehmen mit dem k. k. Finanzministerium zur ferneren Darnachachtung darauf aufmerksam gemacht, daß Rekurse gegen die Bemessung der im Sinne des Gesetzes vom 7. Mai 1874, R.-G.-Bl. Nr. 51, zu leistenden Religionsfondsbeiträge zufolge der Bestimmungen der T. P. 44

lit. a) und b) des Gesetzes vom 13. Dezember 1862, R.-G.-Bl. Nr. 89, wenn der vorgeschriebene Religionsfondsbeitrag den Betrag von 100 K nicht überschreitet, der Stempelgebühr von 30 h und außer diesem Falle der Stempelgebühr von 72 h von jedem Bogen unterliegen.

Auf diesen Umstand wird das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat zur gefälligen eigenen Kenntnisnahme und weiteren Verständigung aufmerksam gemacht.

Čč. gg. nadarbinarji, ki plačujejo verskozakladni davek, se na ta opomin opozarjajo.

89.

Slovstvo.

Frommes »Kalender für den katholischen Klerus Österreich-Ungarns, 1910.« Vsebinsa tega koledarčka je splošno znana. Poleg navadnih koledarskih podatkov prinaša še izkaz kardinalov in osebja rimskih cerkvenih uradov, pregled avstrijske cer-

kvne provincije in bolj na kratko vse katoliške hierarhije. V dodatku razpravlja dr. Schmöger o »župnijskih pravicah«, Florian Sagmeister o »Osebnih dohodnini«, Fr. Riedling o »Razmerju med župnikom in kaplanom«. Cena 3 K 50 h.

Konkurzni razpis.

Razpisujejo se sledeče župnije: Postojna, Homec v kamniški, Tržič v kranjski, Sv. Križ nad Jesenicami v radovljiški, Mirna peč v novomeški dekaniji.

Prošnje so nasloviti: za Postojno na c. kr. deželno vlado Kranjsko, za Homec na baronico Hildo

Lill pl. Lilienbach roj. baronico Rastern v Gradcu, za Tržič na lastništvo tržiške graščine, za Sv. Križ nad Jesenicami na lastništvo fužin na Savi, za Mirno peč na kolegijalni kapitelj v Novem mestu.

Zadnji rok za vlaganje prošenj se s tem določi 20. oktober 1909.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Sveti Oče papež Pij X. je podelil graščaku Nikoľaju vitezu Gutmannsthal-Benvenutti komturski križ reda sv. Gregoria.

Č. g. Tomaž Potočnik, župnik na Breznici, je bil imenovan za kn.-šk. duhovnega svetnika.

Imenovani so bili: preč. g. Franc Špendal, duhovni svetnik in župnik v Trziču, za kanonika kolegijalnega kapitlja v Novem mestu; preč. gosp. dr. Franc Ušeničnik, rektor v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu, za profesorja pastore na bogoslovnem učilišču v Ljubljani; č. g. Karol Čuk, kaplan na Jesenicah, za župnega soupravitelja pri Sv. Križu nad Jesenicami.

V zavodu sv. Stanislava v Šent Vidu so bili imenovani čč. gg.: dr. Janez Gnidovec, gimnazijski direktor, hkrati za rektorja v zavodu; Alojzij Markež, prefekt za ekonomo; Josip Kržišnik, za pravega gimnazijskega učitelja z naslovom profesor; Fran Rebol za namestnega gimnazijskega učitelja. Č. g. dr. Ivan Zore, regens, je odšel v Palestino nadaljevati svoje študije; č. g. Anton Bukovič, prefekt, je pa vstopil v jezuitski red.

Za veroučitelja na c. kr. gimnaziji v Novem mestu je imenovan č. g. dr. Ciril Ažman namesto

preč. g. profesorja, kn.-šk. duhovnega svetnika dr. Jožefa Marinko, ki je stopil v stalni pokoj.

Premeščeni so čč. gg. kaplani: Janez Žavbi iz Žužemberka za župnega upravitelja v Ambrus, Karol Gnidovec iz Šent Vida pri Zatičini v Žužemberk, Franc Novak iz Stopič v Šent Vid pri Zatičini.

Nameščena sta kot kaplana: č. g. dr. Anton Prešeren v Borovnici, Feliks Funtek v Stopičah.

Nadaljevat svoje študije je odšel v Lovanj v Belgiji č. g. novomašnik Izidor Cankar.

Prezentiran je č. g. Valentin Bernik, župnik na Homcu, za Komendo; č. g. Andrej Magajna, kaplan v Borovnici, za Rakitno; č. g. Anton Zore, župnik v v Mirni peči, za Motnik.

Stalni pokoj je dovoljen preč. g. monsignoru Antonu Zupančiču, profesorju bogoslovja v Ljubljani, in preč. g. Frančišku Gornik, dekanu v Postojni.

Začasni pokoj je dovoljen č. g. Valentinu Jakelj, župniku pri Sv. Križu nad Jesenicami, in č. g. Andreju Zgaga, župnemu upravitelju v Babnem polju.

Umrli je č. g. Karol Miklavčič, župnik v pokoji tržaško-koperske škofije, 3. septembra t. l. pri Sv. Križu pri Litiji.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dné 25. septembra 1909.

Vsebinska: 80. Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu. — 81. Proti alkoholu. — 82. Poročilo o IV. shodu vodnikov Marijinih družb. — 83. Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. — 84. Podrobni načrt za verouk na ljudskih šolah. — 85. Shod svobodomiselncev v Ljubljani. — 86. Constitutio Apostolica de Romana Curia. (Konec.) — 87. De precibus in fine cuiusvis Missae privatae dicendis. — 88. Kolkovna priziva zoper odmero verskozakladnega davka. — 89. Slovstvo. — 90. Konkurzni razpis. — 91. Škofijska kronika.